

Anton Tomažič, samostojni podjetnik in svetovni popotnik

Tekst: **Biserka Karneža Cerjak** Foto: **Primož Lavre**
biserka.karneza.cerjak@reporter.si

**Zdaj imam vse,
kaj mi manjka?**
Svoboden sem.

Zakaj ne bi ponudili pravno-informacijskih storitev, se je že leta 1989 spraševal podjetni pravnik in ljubitelj računalniške tehnologije Anton Tomažič. Tako je ustanovil družbo IUS SOFTWARE, ki se je že v naslednjem desetletju uvrstila na seznam slovenskih gazel (300 hitro rastočih podjetij). Po lanski prodaji mednarodnemu podjetju Royalton Capital Investors z namenom širjenja na še večje trge se Tomažič posveča novim podjetniškim idejam. Kot svetovni popotnik in kolesar se je znašel tudi na posebno doživetih poteh, obenem mu je bila dana nenavadna in usodna življenjska preizkušnja na karibskem otoku Nevis.

■ **Ali bi lahko dejali, da ste doživeli katastrofo ob svojem ponovnem rojstvu na otočku Nevis, kjer ste padli v prepad, se poškodovali ter nato osem dni brez hrane in vode čakali na pomoč?**

Nevis je izredno vplival na moje življenje – v pozitivnem smislu. Morda je bil kot kakšen božji prst, ki mi je dal misliti, kaj delam v življenju in kaj bi lahko delal. Ko si tik pred možno smrtjo, predvsem globoko premišljuješ in marsikaj obljubiš Bogu in sebi. Rekel sem si, če se bom rešil, bom skušal storiti nekaj dobrega. Mislim, da je prav ta izkušnja vplivala na to, da se mi je utrdila vera, da sem (p)ostal družbeno aktiven, četudi v čisto politiko nisem več hotel.

■ **Letos ste s kolesom prevozili španski Camino – Jakobovo pot v Santiago de Compostella in si ob tem v samoti želeli odgovoriti na temeljna eksistenčna vprašanja. Ali niste prejeli odgovorov že v Nevisu?**

Zagotovo je bil tudi Camino izredno močno doživetje, kjer sem se zahvalil za teh dodatnih deset let življenja in prosil še za kakšno desetletje. Iskanja ni nikoli konec, sicer pa moram priznati, da so me tokrat vodili vsi trije motivi, tako verski, duhovni in turistični. Videl sem veliko lepih stvari, imel sem dovolj časa, saj sem bil sam s sabo, edini stik sem imel le z domačimi, ki sem jih poklical po telefonu proti večeru.

■ **Je bilo naporno?**

Ravno prav: 800 kilometrov v osmih dneh. Moj stil je potepuško kolesarjenje, ker ne vem, kje bom prespal, rad se ustavljam, fotografiram, in če bi še s kom potoval, bi mu zagotovo šel na živce. Na takšnem samotarskem potovanju se dobro počutim, imam svobodo, kolesarstvo pa se mi sploh zdi idealno in krasno.

■ **Primerjam s Slovenijo, kjer prav tako kolesarite, se ni mogoče izogniti.**

Da je povsod lepo, a doma najlepše, še kako velja za našo Slovenijo. V vsaki vasi imamo lepo vzdrževane križe, kapelice, cerkvice po hribih, kar mi osebno veliko pomeni, saj je vse to naša kultura, tradicija, sledi naših prednikov. Česa takega v Španiji nisem videl, četudi je bilo zelo lepo. Sem in tja je bil kakšen križ, ampak to je bil star stoletni kamniti križ, nimajo pa kapelic ali da bi ljudje sami postavili križe in ob njih prižigali sveče.

■ **Načrtujete nove podvige?**

Sem svetovljan in smilijo se mi vsi ti, ki rečejo, da ni nikjer tako lepo kot v Sloveniji, da je Slovenija najlepša drža-

va na svetu, pa še sploh nikjer niso bili. Sam sem bil že v 65 državah, in ko vidiš vse te lepote, seveda rečeš, kako je pri nas lepo, vendar veš, da so fantastični tudi pejsaži na zahodu ZDA, da je Turčija čudovita kot tudi daljna Japonska. Slovenija je nekaj posebnega, a to se ne izključuje. Če bom zdrav, bom kolesaril tako po Sloveniji kot po tujini.

■ **Se boste še kdaj vrnili v Nevis?**

Mislim, da se bova tja še kdaj odpravila z ženo, predvsem zato, ker tam pozna veliko ljudi. Rada bi jih srečala, se jim še enkrat zahvalila, ker so toliko naredili za naju, pomagali, molili.

Moj stil je potepuško kolesarjenje, ker ne vem, kje bom prespal, rad se ustavljam, fotografiram, in če bi še s kom potoval, bi mu zagotovo šel na živce.

■ **Imeli ste življenjsko srečo. Kako razmišljate o njej?**

Da se sreča skriva tudi v besedi nesreča. Včasih so temu rekli božja previdnost. Sreče nikakor ne moreš izsiliti, lahko pa si jo onemogočiš. Ljudem, ki so »nesrečni« zaradi malenkosti, priporočam naslednjo »samotolazbo«: zamislijo naj si, kako nesrečni bi RES lahko bili! Lahko bi ob potresu ležali pod kakšno ruševino in upali, da jih rešijo. Kako srečni bi bili, samo da bi bili zunaj. Lahko bi bili žejni, na robu dehidracije, kako srečni bi bili, če bi dobili kozarec vode. Lahko bi bili rojeni v času vojne, naša dežela bi lahko bila okupirana, kako bi si želeli, da bi bil spet mir in svoboda! Zdaj imam vse to, kaj mi manjka? Svoboden sem. Nisem žejen, lahko dobim vodo v bližini, živim v svobodni deželi in lahko sem kar srečen ta trenutek – če hočem!

■ **Na svojem blogu ste zapisali: Raje milijonar z enim odstotnim deležem kot na robu preživetja s stoddotnim lastništvom. Ali je morda prav to tudi razlog, da ste se v času velike finančne krize odločili za prodajo svojega podjetja IUS SOFTWARE, kjer ste od decembra lani le še desetodstotni lastnik?**

V podjetja, ki sem jih ustanovil, sem kot partnerje vedno vključeval najboljše vodilne kadre, saj morajo imeti občutek, da delajo tudi zase. Seveda je bil razlog delne prodaje družbe IUS SOFTWARE tudi ta, da se je s tem omogočila velika priložnost za dokapitalizacijo iz tujine in s tem možnost prodora na veliko večje tuje trge. V teh časih je to za slovensko podjetje velik uspeh!

■ **Glavni lastnik družbe IUS SOFTWARE, ki se je doslej razširila tudi na Hrvaško, je postalo podjetje Royalton Capital Investors. Ali gre za poljsko mednarodno podjetje?**

Ne, gre za mednarodni delniški sklad, v katerem je pretežno zahodni kapital; direktor je denimo Anglež. Res pa je, da je sklad v glavnem usmerjen v centralno Evropo in vlaga predvsem v nove članice EU.

■ **Pa so med lastniki tudi Poljaki?**

Odkrito povedano, da tega niti ne vem, morda je eden izmed njih v upravnem odboru.

■ **Sprašujem zato, ker ste javno omenili, kako ste bili kot gospodarstvenik večkrat vabljani na Poljsko, kjer jih pravzaprav niti ni zanimalo, s kakšno gospodarsko dejavnostjo se ukvarjate, temveč na kakšen način bi lahko pridobili evropska sredstva. Torej bi bil to lahko tudi eden izmed razlogov, zakaj bi denimo podjetje Royalton Capital Investors, kjer so prisotni tudi predstavniki poljskega kapitala, želelo postati glavni lastnik IUS SOFTWARE.**

Tu gre za kakšno mojo starejšo izjavo, ki pa s tem poslom nima nobene zveze. Za IUS SOFTWARE se je zanimalo že več podjetij, med njimi iz Avstrije, Nemčije, Nizozemske, ker so videli, da imamo zelo dobro tehnologijo. Investor Royalton Partners ima zahodni kapital. Ker hočejo doseči tako vzhodno kot južno Evropo, so izbrali naše podjetje. V našem primeru zagotovo ne moremo govoriti o nobeni špekulaciji.

■ **Dejali ste, da ni dobro, če podjetja dobijo določena sredstva države, saj se potem ne znajo postaviti na lastne noge; da gre v teh primerih za slabo oporo, ki dejansko ne podpira razvoja.**

Točno tako in prav zato v naši kombinaciji ne bomo dobili nobenih evropskih sredstev, niti enega samega evra ali kakršne koli ugodnosti, niti tega nismo iskali.

■ **IUS SOFTWARE je prisoten na slovenskem trgu več kot dvajset let, saj ste ga ustanovili že leta 1989. Še vedno je najbolj znan v pravniških krogih, ki jim ponujate**

biografija

Anton Tomažič se je rodil 13. junija 1950 v Domžalah. Po diplomu na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani se je zaradi želje, da bi imel kot pravnik stik z računalniki, najprej zaposlil kot sistemski analitik na republiškem sekretariatu za pravosodje, kjer so se ukvarjali tudi z uvajanjem računalništva v javno upravo, nato kot pravni svetovalec v občini Domžale. V Litostroju, kjer je bil dvanajst let pravni svetovalec direktorja, je obenem opravljal tudi naloge kulturnega animatorja. Ker se je leta 1985 zaradi poskusa organiziranja predavanja tedanjega disidenta dr. Franceta Bučarja na temo sprave znašel v nemilosti, je tri leta pozneje dal odpoved in se začel ukvarjati z mislijo o zasebništvu. Takoj ko so se pojavili prvi osebni računalniki, je skupaj s prijateljem Markom Krečičem izdelal prve računalniške komercialne programe in leta 1989 ustanovil podjetje IUS SOFTWARE. Bil je tudi pobudnik ustanovitve SDS (Slovenske demokratske stranke). Ob ustanovnem sestanku SDZ januarja 1989 je bil Tomažič izvoljen v izvršilni odbor SDZ in bil na prvih demokratičnih volitvah izvoljen za poslanca Demosa. Leta 1993 je začel znova delovati v družbi IUS SOFTWARE, ki je skupaj z GV razvilo Pravni in poslovni informacijski sistem IUS INFO. Družba se je leta 1999 na lestvici slovenskih gazel (300 najhitreje rastočih podjetij) uvrstila na drugo mesto po donosnosti. Danes je Tomažič še vedno desetodstotni lastnik družbe, sicer pa se je po upokojitvi znova posvetil političnemu delovanju, saj je član Nove Slovenije. Z ženo, sinom in hčerko živi v Domžalah.

pravne predpise, izračun obresti, predstavitev sodnih praks, komentarjev znanih pravnikov. Kaj vse se vam zdi pomembno?

Predvsem to, da z našimi storitvami pravnikom prihranimo čim več časa. Pravni podatki so že povsod in tudi brezplačni, vendar bi za to, da jih pridobiš, potreboval vsaj dve do tri ure dnevno. Zaradi dobrih povezav na IUS-INFU pa jih lahko dobiš na prijazen način že v nekaj trenutkih. Ko sta me moja otroka, ko sta bila še majhna, spraševala, s čim se ukvarjam, sem jima odvrnil, »vajin ati prodaja čas«. In ta je, kot vemo, zlato.

Ali je področje nudenja pravnih informacij v krizi ali pa velja prav nasprotno, kot ste enkrat že omenili, »da cveti kot še nikoli poprej«?

Ta izraz je bil gotovo bolj primeren za predkrizno obdobje, vendar pa se v zadnjih dveh letih veliko bolj pozna upad prodaje knjig in izobraževanja naše GV Založbe kot pa število uporabnikov IUS-INFU, kjer je stanje veliko bolj stabilno. Ko se profesionalci enkrat navedejo na tako dobro storitev, kot je IUS-INFO, brez nje enostavno ne morejo več delati.

Zdi se vam pomembno, da je v vsakem podjetju prisotno delegiranje. Prav zato naj bi z vsemi menedžerji podjetij, ki ste jih ustanovili, zelo dobro sodelovali, ste pa imeli tudi slabo izkušnjo. Ali gre za nekdanjo menedžerko Zlato Tavčar, ki je ustanovila svoje podjetje s podobno dejavnostjo in tako finančno oškodovala IUS SOFTWARE?

Da, kot partnerica in solastnica me je zelo razočarala. Ni pa s tem kaj dosti oškodovala družbe, saj so se rezultati po njenem odhodu celo izboljšali. Saj nekaj konkurence je kar koristno imeti.

Ali drži, da ponuja kar za polovico nižje storitve kot IUS SOFTWARE?

Vem le to, da izkorišča situacijo, ko je pri javnih razpisih včasih edini kriterij le cena, ne pa tudi kakovost. Težko je na dolgi rok držati dobro kakovost s prenizkimi cenami, za nas pa je najpomembnejša kakovost in zanesljivost. V primerih, ko smo zaradi konkurenčne ponudbe izgubili kakšnega uporabnika, se je ta praviloma zaradi razočaranja že čez nekaj mesecev znova odločil za IUS-INFO. Sicer pa je do razhoda in pojavitve takšne »konkurence« prišlo že pred

osmimi leti, pa IUS SOFTWARE do danes niso v ničemer ogrozili. Nasprotno! Smo stabilni, celo rastemo in gremo na tuje trge. Da je IUS-INFO še vedno ZAKON, potrjujejo naši zvesti naročniki.

Sicer pa je vaša želja usmerjena predvsem k spodbujanju umetne inteligence na pravnem področju. Tako bi bilo v prihodnje na primer mogoče izvedeti, v kakšnem odstotku je lahko sodni primer sploh rešljiv na sodišču. Za marsikoga je to zagotovo zanimiva, a obenem težko uresničljiva ideja, če vemo, da je vsak sodni primer vendarle specifičen.

Ideja je še kako dobra in bo tudi uresničena, gre le za vprašanje časa. Umetna inteligenca v pravo je moja strast in moje največje veselje ter upanje. Jezikovne tehnologije so danes že tako razvite, da lahko računalnik v tekstu spozna, kaj je glagol, oseba, povedek, prostor, čas ... Če vsemu temu dodamo še pravno pomembne informacije, bo računalnik »razumel« celoten sodni spis in bo primerjal, kako je bilo v drugih podobnih primerih. Tako bo svetoval sodnikom, kako naj rešijo primer, pod katerega se bodo seveda še vedno podpisali, jim bo pa s tem prihranje-

nega ogromno časa. Na splet lahko damo tudi vprašalnik, prek katerega bodo ljudje opisali svojo situacijo. Na podlagi tega jim bo računalnik v odstotkih sporočil, kakšne možnosti imajo za uspeh. S tem bo tudi manj nepotrebnih tožb, možne bodo mediacije, arbitraže. Projekt, ki je seveda zahteven, sem začel pripravljati pred petimi leti. Predstavil sem ga na konferenci vseh pravosodnih ministrov Evropske unije v Portorožu. Doslej nam je s pomočjo analizatorja pravnih razmerij uspelo uresničiti okoli dvajset odstotkov projekta. Prišla pa je kriza in nastal je problem s financami.

■ **Za katere primere sodb bi lahko dejali, da so v Sloveniji morda bolj izstopajoči in bi bili lahko uporabljeni v okviru vašega projekta?**

Primerno je področje gospodarskega prava, saj so ti pogodbeni odnosi relativno dobro definirani in ponavljajoči se. Mi pa smo se najprej lotili področja kazenskega prava: s kazenskim zakonikom in zakonom o kazenskem postopku je namreč definirana že skoraj vsa kazenska zakonodaja. Ko smo recimo imeli primer, v katerem smo zapisali, »deček je ukradel čokolado«, je računalnik prepoznal vsebino in sam ponudil še dve varianti: »deček je odtujil čokolado« ter celo, ne boste verjeli, »deček

je spizdil čokolado«. Torej ne bi smelo biti tudi težav pri razumevanju zapisnika z zaslišanja, sploh pa prepoznati, kdo je storilec kaznivega dejanja, kdo žrtev, oškodovanec. Sam zelo verjamem v tehnologijo na vseh področjih.

■ **Prav zato ste verjetno že pred dvajsetimi leti tudi postali sodni izvedenec za programske opremo.**

Takrat sem bil zagotovo pionir na področju računalništva med pravniki. Medtem pa sem se že upokojil, vendar – poudarjam – po štiridesetih letih delovne dobe (pred leti sem doživel medijski linč z lažjo, da sem se upokojil predčasno, kot nekdanji poslanec).

V podjetja, ki sem jih ustanovil, sem kot partnerje vedno vključeval najboljše vodilne kadre, saj morajo imeti občutek, da delajo tudi zase.

■ **Toda vaše ime je še vedno povezano s številnimi idejami, zbranimi v knjigi Velika priložnost. Kako se uresničuje ideja BlinX, namenjena slepim, in AlertX za kolesarje?**

Vedno izhajam iz potreb ljudi. Ker sam veliko kolesarim in ker sem že malce v letih, težko pogledam zelo nazaj, zato sem si želel, da bi na očalih ali na krmi lu videl, kaj vse se dogaja za mano, predvsem pa približevanje avtomobilov. Idejo sem že patentiral, postopek je še v teku. Ob tem smo ugotovili, da bi lahko pomagali tudi pri gibanju slepih, zato smo ustanovili družbo Pozor 360, opozorilne naprave, d. o. o. Za zdaj smo v fazi iskanja investicij. Dobra stran je, da gre za uporabo najnovejših tehnologij, obenem pa gre praktično za celoten svetovni trg, kjer doslej takšnega izdelka še ni bilo.

■ **Ideja je lahko zelo dobra, a kaj ko jo je tako težko uresničiti.**

Strinjam se s člankom v Financah z naslovom Miti o podjetništvu, da če ti kakšna ideja ne uspe, to še ne pomeni, da si poraženec. V svoji knjigi Velika priložnost sem hotel navdušiti mlade nad uresničevanjem novih idej. S spletom in globalizacijo, ki izenačujeta možnosti, je njihovo uresničevanje postalo možno prav povsod. Prej si moral biti le iz raz-

vitih držav, da si imel veliko možnosti, danes lahko uresničiš ideje iz najbolj zakotne vasi. Če je nekdo pameten, pač lahko uspe. Za ilustracijo naj povem, da sem prek Instagrama odkril turškega fotografa, ki dela fantastične fotografije. Kar naprej se širi in ima že okoli sto tisoč oboževalcev, medtem ko jih nekdo, ki je iz New Yorka, morda ne bo imel. Tako imata enaki izhodišči, ne glede na to, iz katerega okolja izhajata. Konec koncev se je nekaj podobnega zgodilo s slovensko idejo Talking Tom, s katero sta slovenska strokovnjaka, ki še vedno živita v Sloveniji, zaslužila prek 50 milijonov evrov.

■ Medtem ko je pred nekaj leti pritegnila pozornost knjiga ameriškega politika Ala Gora, ki je zaradi spodbujanja ekološkega osveščanja prejel Nobelovo nagrado, je danes z iskanjem vseh prednosti globalizacije popularen Thomas Friedman. Znašel se je tudi v vašem ožjem izboru priljubljenih del.

Priznam, da sem idejo sploščenega sveta odkrival prav s Friedmanom in ga prav zato vsakomur priporočam v branje, saj nam na zanimiv način predstavi informacijsko revolucijo ter povezanost vsega sveta v vsakem trenutku. Sicer pa sem na najpomembnejše priložnosti sodobnega sveta opozoril tudi z mednaslovi v

svoji knjigi, kot je denimo Krasni novi splet, Omejitev je le v naši iznajdljivosti ali pa Kako v eni minuti pritegniti investitorja, ter Dva klika do stomilijonskega trga. Na spletu, do katerega je mogoče priti brez težav, je danes zbrana svetovna zakladnica znanja. Česa takega ni bilo še nikoli doslej, kar me izjemno fasciniira. Morda se zdi mladim to povsem samoumevno, mene pa navdušuje.

■ To je verjetno tudi eden izmed glavnih razlogov, da ste tako navdušeni nad novimi družbenimi omrežji, od Facebooka, Instagrama, Twitterja...

**Ljudem, ki so
»nesrečni« zaradi
malenkosti,
priporočam
naslednjo
»samotolažbo«:
zamislijo naj si,
kako nesrečni bi
RES lahko bili!**

Pa tudi nad LinkedInom, v katerega je vključenih že prek sto milijonov poslovnih, podjetnikov iz vsega sveta. Bil sem eden izmed prvih uporabnikov v Sloveniji, uporabljati pa sem ga začel, še preden sem sploh vedel za Facebook. Gre sicer za podobno idejo kot pri Facebooku, le da je LinkedIn bolj zaprt in »resen«. Sicer pa zelo uživam ob uporabi Facebooka, ki naj bi bil po mnenju nekaterih primeren le za mladino, kar seveda ne drži. Ali boš uporabljal družbena omrežja, je odvisno od tvojega karakterja; če si družaben, ti je to seveda všeč. Ko nepoznavalcem omenim, da imam 3500 prijateljev na Facebooku, me presenečeno sprašujejo, ali to pomeni, da jih tudi vse poznam. Jasno je, da vseh še zdaleč ne moreš spoznati, je pa zame veliko bolj pomembno, da sem tu dobil tudi krasne povsem nove prijatelje (in prijateljice). Zame je to druženje povsem podobno druženju na primer po proslavi v Cankarjevem domu, kjer se srečujejo ljudje in se medsebojno predstavijo, če se ne poznajo. Sicer pa Facebook vsak dan pogledam za kakšnih petnajst minut, medtem ko lahko Twitter, ki je namenjen hitremu in trenutnemu komuniciranju, uporabim tudi takrat, ko denimo gledam kakšno tekmo ali pa spremljam politično oddajo. Drugače je spet pri Instagramu, kjer gre le za izmenjavo fotografij. Pri vsakem omrežju se nekaj dopolnjuje in me-

ni vsako izmed njih odgovarja na svoj način, še zlasti Facebook. Gre za idejo, ki je ne more uničiti trenutni padec delnic. Če ne bi bilo več Facebooka, bi ga zagotovo nadomestili s kakšnim novim omrežjem, vendar bo težko premagati nekoga, ki ima že milijardo uporabnikov.

■ **Družbena omrežja so še kako primer-na za izmenjavo političnih stališč, ki jih kot nekdanji politik večkrat zapišete. Vaša politična kariera se je začela v času Demosa, ko ste bili podpredsednik Narodnih demokratov, kot poslanec ste bili izvoljeni tudi v prvo slovensko skupščino. Ali ste zapustili politično prizorišče za dobri dve desetletji predvsem zaradi razočaranja nad razpustitvijo Demosa?**

Zagotovo sem bil najbolj razočaran leta 1992, ko Narodni demokrati nismo prišli v parlament. Jelinčič, ki je bil takrat praktično »one man band«, je dobil bistveno več glasov. Če bi bili glasovi volivcev dani premišljeno, bi Narodni demokrati znova vstopili v parlament, s čimer bi se lahko nadaljevala desna koalicija. Razočaran pa sem bil seveda tudi zato, ker je prišlo do razpustitve Demosa. Lahko za-trdim, da kot nekdanji zelo aktiven član Demosa, saj sem deloval tudi v Demoso-vem volilnem štabu, zelo dobro poznam vsa notranja razmerja v času pred prvimi volitvami in v prvi svobodni skupščini. Poudaril bi, da je bil Demos v času osa-mosvajanja »na oblasti« prek Skupščine RS (parlamenta) in Demosovega poslan-skega kluba, v katerem so bili vsi Demo-sovi poslanci. Razpustili pa so ga vrhovi strank, za kar niso imeli nobene pravice. Popolnoma sem prepričan, da je bil raz-puščen samo zato, da je prevladala zna-na zahteva Spomenke Hribar »Zaustavi-te desnico!« V ozadju tega dejanja so bili vsi tisti strici, ki so še danes prisotni. Ta-ko se je že znotraj in zunaj Demosa začelo

govoriti o Peterletovem klerikalizmu, če-tudi ni bil nikoli kakšen klerikalec. Sta-re sile so se pač ustrašile, da bo zmaga-la desnica. Takrat je bilo še nevarno re-či, da pripadaš desnici, zdaj pa mislim, da je drugače; rehabilitirala se je tudi beseda desnica. Sam sem bil in bom deklariran desničar. Tega me ni bilo nikoli sram pri-znati, danes pa podobno razmišljajo tudi drugi, ki so pripravljeni celo reči, da bo-mo na volitvah imeli desnega kandidata. To je tudi moja največja želja. Želim si, da končno dobimo predsednika, ki ni pove-zan s komunistično preteklostjo. V tem trenutku vidim le dr. Milana Zvera, ki ga podpira tudi Nova Slovenija.

■ **Zanimivo je, da ste ob arbitražnem spo-razumu napovedali vzpon Boruta Pahorja. Dejali ste, da je bil to eden izmed velikih uspehov Boruta Pahorja, in če kdaj, bi mo-ral ravno zaradi tega postati zunanji mini-ster. Zdaj posega še višje, saj si želi postati predsednik republike.**

Bil sem zelo velik propagandist arbitra-žnega sporazuma, četudi sem bil proti tedanji vladi. Zdi se mi namreč, da je ar-bitraža najboljši način reševanja spora, in še danes delim enako mnenje. Zdaj

Popolnoma sem prepričan, da je bil Demos razpuščen samo zato, da je prevladala znana zahteva Spomenke Hribar »Zaustavite desnico!«

me pravzaprav sploh nič več ne skrbi, saj bo Hrvaška kmalu v EU in Schengenu in meje bodo postale manj pomembne. Pahorja kot politika cenim in mislim, da bi bil izvrsten zunanji minister, obe-nem pa upam, da ne bo zmagal na voli-tvah za predsednika republike. Tudi če bi bil dober predsednik, bi bilo to para-doksalna situacija, saj je vendar pogorel v vladi, v svoji stranki, zdaj pa bi za »na-grado« postal predsednik države. Mi-slim, da bo Slovenija šele takrat normal-na, ko bo imela vsaj enega desnega pred-sednika. S tem se bo barka, ki je povsem nagnjena na levo, vsaj malo »zravnala«.

■ **In zakaj ste ocenili, da so bili nekateri ob upravljanju s cerkvenim premoženjem preveč naivni in morda prepotentni?**

Cerkve vsi obsojajo na vse mogoče nači-ne in zdi se mi, da gre to včasih le mal-ce predaleč. Prepričan sem, da o tajkun-stvu Cerkve ni niti najmanjših sledi, tu-di osebnih okoriščenj nisem opazil, si-cer pa bi jih že zdavnaj odkrili, če bi do njih prišlo. Osebnostno menim, da je bi-la Cerkev žrtev neverjetne krize in na-ivnosti in ni prav, da jo tako demonizi-raj. Dejstvo je, da je Cerkev dobila del nekdanjega premoženja, ki ji je bilo od-vzeto, in tisto, kar je dobila, je morala začeti upravljati. Če tega ne bi storila, bi se znova znašla pod očitki, da upravlja-nju ni kos. Z upravljanjem se je seveda znašla na trgu in s tem tudi v likvidno-stnih težavah. Sicer pa – Cerkev živi že 2000 let in tako bo tudi naprej, je pa tudi prav, če znotraj nje pride do očiščenja.

■ **Na to, da še vedno živimo razpeti med različna obdobja, dokazujejo aktualni predlogi o oblikovanju novega Demosa. Tako je bilo ustanovljeno društvo Demos, obenem je izšla knjiga, ki opisuje delova-nje Demosa na Kamniškem.**

Mislim, da se preveč rado pozablja, da De-mos niso bili le ljubljanski politiki, temveč je bilo to široko ljudsko gibanje. Na začet-ku devetdesetih je bilo okoli 60 občin in v vsaki bi lahko nastala takšna knjiga. To bi bilo resnično zanimivo za zgodovino. Sam sem deloval v Domžalah in poznam veliko zgodb, ljudi iz tega obdobja. Kaj vse smo naredili, kako smo se trudili! Le s ta-ko množico aktivnih je lahko uspela osa-mosvojitev. Upam, da bomo tudi v Dom-žalah izdali podobno knjigo kot na Ka-mniškem. Morda pa mi bo uspelo napisa-ti tudi knjigo o delovanju Demosa in vo-lilnega štaba »od znotraj«, kjer sem bil ne-kaj časa vodja, dokler ga ni prevzel Hubert Požarnik. Še vedno sem aktiven v Zdru-ženju za vrednote slovenske osamosvoji-tve. Naredili bomo tudi portal »stare slike VSO«, kjer se bodo zbirale slike (in doku-menti) iz obdobja slovenske pomladi.

Testiranje izuma – AlertX

Z družino praznujemo moj »drugi« 10. rojstni dan.

Drugače je bilo s Titovim trimetrskim kipom ob vhodu v skupščino, ki bi zagotovo stal še danes, saj bi se kot v primeru fresk v parlamentu sklicevali na zaščito kulturne dediščine.

varda Kardelja skupaj z brezoblično množico delavcev.

Zame je bilo najbolj nedopustno, da smo imeli zvezdo v zastavi še celo leto po volitvah. Hotel sem predlagati spremembo zakona, a je bil Bučar proti, saj ni hotel zaostrovati. Dovolj bi bila le sprememba enega člena, a je bilo preveč vplivov stric iz ozadja? Drugače je bilo s Titovim trimetrskim kipom ob vhodu v skupščino, ki bi zagotovo stal še danes, saj bi se kot v primeru fresk v parlamentu sklicevali na zaščito kulturne dediščine. Takrat je bilo odločilno ravnanje poslanca Petra Reberca. Bučar je bil odsoten in zlahka smo dosegli dogovor na kolegiju. Tako smo kip odpeljali v soboto, pozneje pa ga tudi nihče, kljub negodovanju, ni prinesel nazaj. Včasih je bilo treba kakšno stvar narediti kar na hitro in odločno.

■ **Kako pa kot poslovnež in kot član Gospodarskega kluba Nove Slovenije ocenjujete podoben namen vlade, torej kako hitro in učinkovito izvesti najbolj nujne gospodarske ukrepe?**

Vlada ima zagotovo pravo izhodišče, prave cilje, seveda pa bodo težave pri doseganju socialnega dialoga. Če bodo dogovori s sindikati ena izmed glavnih ovir, se bomo znašli še v hujših časih. Dobro, zdravo gospodarstvo je temelj zdrave družbe, družbe, ki lahko omogoča razvoj posameznim osebam, njihovi ustvarjalnosti, obenem pa omogoča tudi primerno materialno bazo vsej družbeni nadstavbi. Cilj delovanja našega kluba je kritično in ustvarjalno spremljati gospodarsko politiko, oblikovati predloge, prinašati nova spoznanja in spodbuditi možnosti gospodarskega razvoja. V gospodarsko prakso želimo prinašati podjetnost, inovativnost, odgovornost, poštenost in etičnost. ■

■ **Dobro ste poznali sindikalista France Tomšiča in ustanovitelja Socialdemokratske stranke, saj sta bila oba zaposlena v Litostroju.**

Seveda, daleč najbolj pa mi je ostala v spominu anekdota iz leta 1984, ko sva šla skupaj na malico. Franci: »Madonca, Tone, a se strinjaš, da bi morali v Sloveniji ustanoviti kakšno stranko?« Jaz: »Ja, se strinjam ... Se pa hecaš, kajne?« Franci: »Ne, resno mislim! Eno socialdemokratsko stranko ...« Jaz: »Veš kaj, če bi pa že ustanovili novo stranko, bi morala biti pa kakšna desna, kajne? Da bi bila vsaj res opozicijska, saj eno zelo levo že imamo ...« Franci: »Ne, jaz sem bolj za soci-

alno demokracijo ...« Jaz: »To potem spet ni nič. Kakšna demokracija bi bila pa to, da bi imeli samo leve stranke? Če bi že ustanovili novo stranko, potem bi morala biti na primer krščanskodemokratska ...« Franci: »No, zdaj se pa ti hecaš, kajne?«

■ **Tudi v času, ko smo že imeli slovensko vlado, so se mnogi na simbolni ravni upirali spremembam. Tisti čas je bilo skoraj nemogoče odstraniti kakšen revolucionarni spomenik in tako je ostalo vse do danes. Pred vladno palačo stoji visok kip nekdanjega revolucionarja Borisa Kidriča, medtem ko je v bližini parlamenta kip Ed-**